

זרע שמשון
רבי שמשון היים
ב"ר נחמן מיכאל נחמני זצ"ל
הבטיח למי שילמוד בספריו:
תשלומי חן וחסד ושלמא רבא
מן שבמא וענינים תראה בנים
ובני בנים כשתילי זיתים סביב
לשולחנכם, חכמים ונבונים
ובתים מלאים כל טוב, גם עושר
גם כבוד לא יסופו גזרעכם וכו',
בני חיי ומוזני טבי.

מלא העומר
רבי אריה לייב ב"ר משה
צינץ זצ"ל ביקש קודם
פטירתו שיתנו לו דף ורשם
בשארית כוחותיו:
מי שישתדל בהדפסת ספרי אהיה לו
למליץ, וכו' הנח"ק רבי צדוק הכהן
מלובלין ח"ל: הבטיח הגאון ישעיה
טובה לכל הגושתדלים והמסייעים
ברוצאת חיבוריו לאור, וכן היה באמת
שעשה טובה לכולם.
(הקדמה למלא העומר)

אבני נזר
רבי אברהם ב"ר זאב
נחום בורנשטיין זצ"ל
הבטיח קודם פטירתו:
אם ילמדו בספרים שלי,
אהיה למגן ולעזר גם אחר פטירתי
ממש כמו בחיים.
(ארץ צבי להנה"ק מקודינגלוב עה"ת
עמוד רמ"ב) וכו"כ השם משמואל:
ובטח יהיה למליץ יושר
למיימנים בה

ילקוט סופר
רבי יוסף לייב ב"ר אליעזר
זוסמאן סופר זצ"ל
כתב בצוואתו למי שילמדו או יפרסם דבריו
אני אטיב בעומה להמליץ טוב בעדם
לפני אל חי, ואם יבואו על קברי
יתפללו ויאמרו איהו מזמורי תהלים
ג"כ אשתחוה גם אני לפני שמוע
קול בכיות עמו ישראל בהחמים
ואצטרף תפילתי עמהם
לטוב להם, כל הימים

לב העברי
רבי עקיבא יוסף
ב"ר יחיאל שלעזינגר זצ"ל
כתב בצוואתו
בקשתי שטוחה שישתדלו
להדפיס ספרים שלי, ואני
תפילה להש"ת, צעק לבי אל ה'
בין בחיי בעוה"ז, ובעוה"ב אם
יהיה בכוחי, אקוה שלא להיות
כפוי טובה ח"ו, ובעולם האמת
אקוה כי לא יבשו בי תונככי.

מלא העומר
רבי אריה לייב ב"ר משה
צינץ זצ"ל ביקש קודם
פטירתו שיתנו לו דף ורשם
בשארית כוחותיו:
מי שישתדל בהדפסת ספרי אהיה לו
למליץ, וכו' הנח"ק רבי צדוק הכהן
מלובלין ח"ל: הבטיח הגאון ישעיה
טובה לכל הגושתדלים והמסייעים
ברוצאת חיבוריו לאור, וכן היה באמת
שעשה טובה לכולם.
(הקדמה למלא העומר)

אבני נזר
רבי אברהם ב"ר זאב
נחום בורנשטיין זצ"ל
הבטיח קודם פטירתו:
אם ילמדו בספרים שלי,
אהיה למגן ולעזר גם אחר פטירתי
ממש כמו בחיים.
(ארץ צבי להנה"ק מקודינגלוב עה"ת
עמוד רמ"ב) וכו"כ השם משמואל:
ובטח יהיה למליץ יושר
למיימנים בה

ילקוט סופר
רבי יוסף לייב ב"ר אליעזר
זוסמאן סופר זצ"ל
כתב בצוואתו למי שילמדו או יפרסם דבריו
אני אטיב בעומה להמליץ טוב בעדם
לפני אל חי, ואם יבואו על קברי
יתפללו ויאמרו איהו מזמורי תהלים
ג"כ אשתחוה גם אני לפני שמוע
קול בכיות עמו ישראל בהחמים
ואצטרף תפילתי עמהם
לטוב להם, כל הימים

מלליצי יין ושיר

אתוון דאורייתא
רבי יוסף
ב"ר יהודה ענגיל זצ"ל
העיד חתנו הגאון רבי יצחק
מנחם מארגענשטערן זצ"ל
בהספרו
רבינו בטרם עלה השמימה
החבורים שלו מי שייטיע בהדפסת
החבורים שלו יהיה לו למליץ
יושר בעולם העליון

מלא העומר
רבי אריה לייב ב"ר משה
צינץ זצ"ל ביקש קודם
פטירתו שיתנו לו דף ורשם
בשארית כוחותיו:
מי שישתדל בהדפסת ספרי אהיה לו
למליץ, וכו' הנח"ק רבי צדוק הכהן
מלובלין ח"ל: הבטיח הגאון ישעיה
טובה לכל הגושתדלים והמסייעים
ברוצאת חיבוריו לאור, וכן היה באמת
שעשה טובה לכולם.
(הקדמה למלא העומר)

אבני נזר
רבי אברהם ב"ר זאב
נחום בורנשטיין זצ"ל
הבטיח קודם פטירתו:
אם ילמדו בספרים שלי,
אהיה למגן ולעזר גם אחר פטירתי
ממש כמו בחיים.
(ארץ צבי להנה"ק מקודינגלוב עה"ת
עמוד רמ"ב) וכו"כ השם משמואל:
ובטח יהיה למליץ יושר
למיימנים בה

ילקוט סופר
רבי יוסף לייב ב"ר אליעזר
זוסמאן סופר זצ"ל
כתב בצוואתו למי שילמדו או יפרסם דבריו
אני אטיב בעומה להמליץ טוב בעדם
לפני אל חי, ואם יבואו על קברי
יתפללו ויאמרו איהו מזמורי תהלים
ג"כ אשתחוה גם אני לפני שמוע
קול בכיות עמו ישראל בהחמים
ואצטרף תפילתי עמהם
לטוב להם, כל הימים

די שטערקסטע סגולה פאר אלע פראבלעמען

פארוואס האב איך פראבלעמען אין שטוב?
פארוואס גייט מיך אזוי שווער מיט פרנסה?
פארוואס האב איך צער גידול בנים?
פארוואס קען די דאקטער מיך נישט העלפען?
פארוואס האב איך נישט קיין מזל?

תירוץ

זייל די מקטריגים לאזען נישט אז מיינע תפילות זאלען נתקבל ווערען
וואס איז די עצה? זיך איינקויפען מליצי יושר!

צדקת הצדיק
רבי צדוק
ב"ר יעקב רבינוביץ זצ"ל
אמר קודם פטירתו
שמבטיח כמו הבטחת בעל
מלא העומר שמי שידפיס
דבריו יהיה לו למליץ יושר

מלא העומר
רבי אריה לייב ב"ר משה
צינץ זצ"ל ביקש קודם
פטירתו שיתנו לו דף ורשם
בשארית כוחותיו:
מי שישתדל בהדפסת ספרי אהיה לו
למליץ, וכו' הנח"ק רבי צדוק הכהן
מלובלין ח"ל: הבטיח הגאון ישעיה
טובה לכל הגושתדלים והמסייעים
ברוצאת חיבוריו לאור, וכן היה באמת
שעשה טובה לכולם.
(הקדמה למלא העומר)

אבני נזר
רבי אברהם ב"ר זאב
נחום בורנשטיין זצ"ל
הבטיח קודם פטירתו:
אם ילמדו בספרים שלי,
אהיה למגן ולעזר גם אחר פטירתי
ממש כמו בחיים.
(ארץ צבי להנה"ק מקודינגלוב עה"ת
עמוד רמ"ב) וכו"כ השם משמואל:
ובטח יהיה למליץ יושר
למיימנים בה

ילקוט סופר
רבי יוסף לייב ב"ר אליעזר
זוסמאן סופר זצ"ל
כתב בצוואתו למי שילמדו או יפרסם דבריו
אני אטיב בעומה להמליץ טוב בעדם
לפני אל חי, ואם יבואו על קברי
יתפללו ויאמרו איהו מזמורי תהלים
ג"כ אשתחוה גם אני לפני שמוע
קול בכיות עמו ישראל בהחמים
ואצטרף תפילתי עמהם
לטוב להם, כל הימים

זייט מקיים די צוואה פון די זרע שמשון, פלאצקע גאון, אבני נזר, ילקוט סופר, צדקת הצדיק, לב העברי, רבי יוסף ענגיל, רעננה רב,
און ר' יחזקאל אברמסקי, ר' זבולון המבורגר זצ"ל וואס האבען מבטיח געווען צו זיין מליצי יושר
פאר ווער עס וועט פארשפרייטען אדער לערנען זייערע ספרים.

זרע שמשון

לע"נ הרה"ק המקובל המלוך ר' רפאל ב"ר אברהם ריס זי"ע

ועתה לכו ונהרגו ונשלחנו באחד הבורות ואמרנו חיה רעה אכלתהו ונראה מה יהיו חלומותיו. וברש"י: אמר רבי יצחק מקרא הזה אומר דרשני, רוח הקודש אומרת כן, הם אומרים נהרגוהו, והכתוב מסיים ונראה מה יהיו חלומותיו, נראה דבר מי יקום, או שלכם או שלי, ואי אפשר שיאמרו הם ונראה מה יהיו חלומותיו, שמכיון שיהרגוהו בטלו חלומותיו, ע"כ. וקשה, דהלא מנהג העולם כך הוא, שכשאחד מגזים לחבירו, חבירו משיב לו למחר אני הורג אותך ונראה מה כח יש בגיזומים שלך. וא"כ מדוע לא נפרש את הפסוק כפשוטו וכדרך שמדברים המון העם. וי"ל שעיקר הדיוק של רש"י הוא מדכתיב 'ונראה מה יהיו חלומותיו', ולא כתיב 'ונראה מה היו חלומותיו', משמע שכוונת הפסוק לומר כמי שממתין לראות מה יהיה עם החלומות שבדאי יתקיימו, ויש מה להמתין להם. כי אם הכוונה לזלזל ולומר שבדאי לא יתקיימו, יותר היה ראוי לומר 'ונראה מה היו חלומותיו', דבזה משמע שמזלזל בחלום, ואומר שלא היו כלום, ואינם אלא חלומות שוא מהרהורי לבו, או שלא חלם כלל. דהנה זה ברור שאחי יוסף היו בטוחים שאין ממש בחלומם, או שלא חלם כלל, או שהיה זה סתם דברי שוא שבאו מהרהורי לבו, והיו בטוחים שאפילו אם לא יהרגו את יוסף, ג"כ לא יתקיים החלום, דאם נאמר שחששו שמא מן השמים הראו לו את החלום, והיה זה חלום אמת, ח"ו לומר שיהרגו אותו בכדי שלא יתקיים החלום. אלא ודאי שבפסוק זה נזכר ב' דברים שאמרו אחי יוסף: א) 'לכו ונהרגוהו וגו' חיה רעה אכלתהו', שרצו להרוג אותו מפני שהביא דיבתם רעה לאביהם, וכל המספר לשון הרע ראוי להשליכו לכלבים (א' פסחים ק"ח:). ב) 'ונראה מה יהיו חלומותיו', היינו שאין כלל מה לחשוש על החלום שמא חלום אמת הוא מן השמים, כי בדאי אין זה חלום אמת, וא"כ אין לנו לחשוש מהירגתו.

'מעגלי צדק' על פרשת ראה מסוגל לעשירות

ר' ישראל וואלף מאנדעל היה עשיר, ונהפך עליו הגלגל ונעשה יורד ונצרך לבריות, ואמר לו הרה"ק בעל מעגלי צדק מדעושי: **תהגה בספרי מעגלי צדק פרשת ראה, ותוועש ממצוקתך ויהיה לך הרחבה גדולה בלי מצרים.** וכך היה, שאחר שלמד מעגלי צדק על פרשת ראה, נושע ויצא ממצור למרחב, והתברך בהשפעה מרובה בכל עניניו.

ונתן אליך אות או מופת וגו' לא תשמע אל דברי הנביא ההוא או אל חולם החלום ההוא, כי מנסה ה' אלקיכם אתכם לדעת הישכם אוהבים את ה' אלקיכם. הכלל הוא כמו שכתב במורה נבוכים (ח"ב פ"ט), דמי שרואה בעין האמיתי [אמיתית ה'], נתגלו לו אמיתיות הדברים, ואז ח"ו אין מופת מנגד האמת. ועיני תחילת ספר חיי אדם (כלל א' סעיף ה'), [ותו"ד, שיקבע בנפשו שהאמת כן הוא, ושא"א בחילוף זה בשום פנים, ואפילו אם יראה במופת חותך להיפך ח"ו, יאמין שהמופתים הוא שקר מוחלט]. ולכן זה גופא הנסיון אם יהיה אצליכם זה למופת.

אחרי ה' אלקיכם תלכו. יש לומר על דרך מה שנאמר (או"ח סי"א) 'שויתי ה' לנגדי תמיד הוא העיקר, כמו שנאמר (משלי כג:א) 'בין תבין את אשר לפניך', שתמיד תחשוב כי השי"ת לפניך, וזה 'אחרי ה' אלקיכם תלכו', וסיים הפסוק 'ובו תדבקון', כי זהו עיקר הדביקות. (מעגלי צדק).

וזהו שאומרים 'וטמאים ביד טהורים' נגד קליפת התאוה, כי עיקר שם 'טומאה', היא טומאה היוצאה מגופו של אדם, והוא הזיבה שבא מכח תאוה (ע' זבים ב:ב), והוא קליפת ישמעאל שהיא הפסולת של אברהם אבינו ע"ה שהיה מדת אהבה בקדושה, כי כל אהבתו וחמדתו היה רק להקב"ה. והכח קדושה לפרוש מתאוה, נקרא 'טהרה' וכמו שאמר דוד המלך (תהלים נ"א) במזמור 'כאשר בא אל בת שבע', שהוא על פגם התאוות, שביקש 'לב טהור' ברא לי אלקים, וזה שאומרים 'ביד טהורים', דכתיב 'ראת ה' טהורה עומדת לעד', וע"י היראה נפרשים מתאוה, כמו שנאמר 'כי אמרתי רק אין יראת אלהים במקום הזה'.

'ורשעים ביד צדיקים', נגד קליפת עשו שנקרא 'רשע' וכו', ומדת הגבורה דקדושה הוא להיות גבור הכובש את יצרו, ויוסף שטנו של עשו, שיוסף היה גבור הכובש יצרו ובזה נתיחד יותר מכל השבטים, דעל

כן נקרא בשם 'צדיק'. וזה החילוק בין 'צדיק' ל'טהור', ד'טהור' הוא שהלב טהור לגמרי ע"י שממולא באהבות דקדושה. ו'צדיק' הוא שכובשו בגבורתו שמתגבר כנגדו, והוא בקדושה 'בכור שורו הדר לו בהם עמים יגנח', נגד קליפת עשו שהוא 'שור נגח', וזה 'רשעים ביד צדיקים'.

ו'זדים' כנגד קליפת הכבוד שהיא התנשאות וגסות רוח, כמו שנאמר 'זד יהיר לץ שמו', והוא מנגד לקדושת התורה שנקרא בקדושה 'כבוד', כמו שאמר 'אין כבוד אלא תורה'.

ובימי החשמנאים היה עיקר התפשטות התורה שבעל פה, וזה לעומת זה עשה האלהים, ומצד התרבות הדברי תורה, היה התגברות חכמת יונית שהיא היפך חכמת תורה שבעל פה, והיה אז אריסטו ראש חכמי היוונים, ומצד חכמתם היה להם התנשאות וגסות רוח, והתלוצצו מכל אמונות הקודמות ואף מעבודה זרה וכישוף. ואמנם רצו לבטל גם התורה הקדושה ודבר נבואה, כי אמרו אם היה מציאות נבואה בעולם שהשי"ת ידבר עם בני אדם, היו הם משיגים זה, ומחמת

שלא השיגו בחכמתם הדברי תורה, לא האמינו בדברי תורה, שאמרו שאין חכמה בעולם רק מה שהם משיגים, ועל כן נקראים 'זדים'. ויעקב אבינו זכה לתורה ע"י שפלותו בעיניו וכו'.

ואומרים 'ביד עוסקי תורתך', שישאל נקראו 'עוסקי תורתך', שכן הלשון תמיד 'כל העוסק בתורה', וכן בברכת התורה הנוסח 'לעסוק בדברי תורה', והיינו שיהיה לו עסק בתורה, כי לעמל יולד, והיינו שיהיה לו עסק ולא ילך בטל. ומי שנצרך להיות לעסוק גם בעמל דרך ארץ, מ"מ יהיה יודע שנברא רק לשמש את קונו, רק הרעותי את מעשי וכו', שאחר הקלקול נתקלל אדם הראשון 'בזעת אפך תאכל לחם', ויהיה עיקר כוונתו שיוכל לקבוע עתים לתורה, ומי שאינו בר הכי, יהיה המכוון שיוכל לגדל בניו לתלמוד תורה, וכמו שכתב הרמב"ם (דעות פ"ג ה"ג) שע"י שיקיים 'בכל דרכיך דעהו' שיהיו כל מעשיו לשם שמים, יהיו כל מעשיו מעשה המצוה, כיון שתכלית המכוון לעבודת השי"ת, וזהו 'עוסקי תורתך'.

לע"נ הר"ר דוד יהודה ב"ר אשר שווארץ זצ"ל יא"צ ט"ז כסלו

וישב יעקב בארץ מגורי אביו. וברש"י: ביקש יעקב לישב בשלוח קפץ עליו רוגזו של יוסף. וצ"ב

שמן, פתילה, כלי, ולכן אין זה הפסק, כי שייך ברכת שהחיינו למצות נר חנוכה גופא, עכ"ד.

והנה האבני נזר (או"ח סימן תק"ב אות י"ד) כתב בנוגע הדין ד'כתבה זקוק לה', וז"ל: אם כבתה, כיון שעדיין הנר קיים, מחויב להדליקה כיון שהוא נר חנוכה, אבל אם נאבד הנר, אינו מחויב להדליק נר אחר, ומדוקדק הלשון 'זקוק לה', שזקוק לאותו הנר להדליקו שוב, דאם ידליק נר אחר, אינו כלום כיון שכבר יצא ידי חובתו, ונר האחר הוא חול, עכ"ל.

וכתב בשו"ת ארץ צבי (ח"ב עמוד קע"ז) דלפי דברי המהר"ל הנ"ל יש להסביר טעם המ"ד הסובר דכתבה אין זקוק לה, דכיון ד"נר" כולל מד' דברים: אור שמן פתילה וכלי, א"כ י"ל דטעמא דכתבה אין זקוק לה הוא

משום דכל שכבתה - תו ליכא אותו האור, ולכן אין זקוק לה, דדמיא למי שאבד הנר דאין צריך להדליק נר אחר. רק כל זמן שהנר דולק קצת, אף שהולך וכבה, זקוק לה לתקנה שלא יכבה, דאז עדיין איכא אותו האור.

לע"נ הגה"צ ר' יוסף יודל ב"ר שלמה זלמן הורביץ זצ"ל יא"צ י"ז כסלו

וטמאים ביד טהורים ורשעים ביד צדיקים וזדים ביד עוסקי תורתך. ענין השלושה דברים שחשב הוא נגד קנאה תאוה והכבוד, שורש הקליפות של עשו ישמעאל ועמלק. דקליפת ישמעאל נקרא 'חמור', והיינו קליפת התאוה, כמו שנאמר (יחזקאל כג:כ) 'אשר בשר חמורים בשרם'. ועשו קליפת 'שור', דשור דרכו לנגח, וזה קליפת הקנאה ורציחה. ועמלק קליפת 'כלב', כדאייתא בזוהר (ח"ב סה:): 'דאיך קי כלב ודא חציפא מכולהו'. והוא קליפת הגאווה והכבוד, דכל האומות 'שמעו עמים ירגזון' מאחר שראו נסים נגלים ומפורשים ולא יכלו לכפור, אבל עמלק ע"י

ליצנות דחה הכל וכפר, וזה בא מגאווה, שלא יתכן בעיניו שיהיה דבר נעלם משכלו וגבוה מהשגתו, ועיד"ז נעשה לץ וכפר בכל ע"י ליצנות. ועל מלכות יון אמרו (בר"ר ב:ד) 'וחושך זה מלכות יון שהחשיכה עיניהם של ישראל'. וכתוב בספ"ה ק, ד'חשך' ראשי תיבות 'חמור שור כלב', שלוש קליפות הנזכרים. דקליפת היונים היה מינות, וזה שורש כל הקליפות, שבא מהגאווה שגבה לבם שהם חכמים בעיניהם ומזה באו למינות, וע"י כן באו גם כן לשתי הקליפות שהם הקנאה והתאוה.

וחכמתם הוא היפך חכמת התורה, דעל חכמת התורה אמרו 'בראתי יצה"ר ובראתי לו תורה תבלין', דאור תורה מצלת משלוש קליפות אלו, דכנגד קליפת התאוה אמרו 'אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית המדרש', ו'מנוול' נקרא יצה"ר של התאוה, כמו שאמרו (שבת קנב.) אשה חמת מלא וכו', ואמר 'משכהו לבית המדרש', שימשוך חשק זה לדברי תורה, כמו שיהיה לעתיד שישאר חשק זה לדברי תורה. וכנגד קליפת הקנאה, אמרו (תענית ד.) 'צורבא מרבנן דרתחא, אורייתא דקא מרתחא ליה'. [וכנגד קליפת הכבוד] הרי עיקר הדברי תורה נקנה ע"י שפלות. וחכמת יון שהוא 'חושך' היפך תורה אור, מביא לידי קליפות התאוה והקנאה [והכבוד] כוחות היצה"ר.

זאת חנוכה גמר החתימה

**אם לא עכשיו אימתי?
עכשיו הזמן לגמור המקח עם
צדיקים מליצי יושר
'מקח בלייבט מקח'**

תולדות האבני נזר ז"ע

איזה חדשים קודם פטירת האבנ"ז, נפטרה זוגתו, ההלויה התקיימה בערב הנוכה בהשתתפות המונים, ובימי החורף הקצרים עד שחזרו הביתה, הגיע זמן הדלקת הנרות. האבני נזר התגבר על יגונו והדליק נר הנוכה כתמיד, אך מצב הרוח היה מחריד.

ואמר אז האבני נזר: 'עם איז מיר גארנישט קיין שאד, נאר וואס איך בין געווארען אויס קאצקער איידעם' - מה שכוואב לי בעיקר, הוא כמה שהדלתי להיות התנו של הרבי מקוצק). מכה זו מוטטה אותו, ואמר: 'איך דארף א ווייב? נאר עזר כנגדו איז א הילף אין אלעם' - (כלום לאשה אני צריך? אלא עזר כנגדו, זה עזר בכל). אמר להרה"ג מוה"ר יואב יהושע אבד"ק קינצק: 'עד עתה הייתי מכווה של קוצק, מהיכן אקח כוחות עכשיו?' כל ימיו היה חי בצלה של קוצק, משם שאב את כוחו וחיותו, ועל אף המישים שנה שעברו מיום הסתלקות הרבי מקוצק, לא חדל להיות קשור אליו בכל נימי נפשו, ולא רק ברוחניות בהגותו ובתורתו, אלא חש עצמו קשור אליו גם בגופו על ידי העזר כנגדו בתו של הרבי, עתה הרגיש כאילו נותק הפתיל שקשר אותו אליו, וזה שבר אותו לגמרי, כי אבד המשענת שהחזיקה אותו, והרגיש שלא יוכל עוד להתקיים אחרי שנתפרדה החבילה, ואכן כפחות משלושה חדשים נפטר גם הוא לעולמו בי"א אדר. (מראה הדשא).

אבי, וזה 'ויעזב בגדו', שלא לילך עוד במלבושי עכו"ם. 'ויהי כראותה כי עזב בגדו בידה' ונשאר עברי בפנימיות ובחיצוניות, אז ותאמר 'ראו הביא לנו איש עברי', דכבר נשתנה שמו בשם 'איש עברי'.

לע"נ 'בעלת הנסים' שרה לאה ב"ר שלמה פיש ע"ה יא"צ כ"ז חשוון

נר חנוכה לאחר חצי שעה. יש לעיין אחרי שדלק הנר חנוכה שיעור זמנו, אם אין חיוב לכבותו, שהרי הוא אסור בהנאה משום מוקצה מחמת מצוה, והרי נהנה ממנו ממה שמאיר לו בבית ואינו יושב בחושך. והנה אם יש נר בבית מלבד הנר חנוכה, י"ל דמותר משום דהוי זה וזה גורם, משא"כ אם אין נר אחר לכאורה אסור. וגם ביש נר אחר הא זה וזה גורם מיהת לכתחילה אסור, וכאן הוי לכתחילה כיון שאפשר לכבותו.

ואין לומר דכיון דגם בשעת מצוותו הרי נהנה מאורו, וא"כ הרי לא הוקצה מהנאה זאת, דזה אינו, דבשעת מצוותו הוי לא אפשר ולא קמכוון ולא חשוב הנאה, משא"כ עתה דאפשר לכבותו הוי ליה הנאה. ואולם נראה, דאף דיש שיעור למצוותו, מ"מ י"ל דאם דולק יותר, ג"כ הוי מצוה, [ולכן אין צריך לכבותו]. וכמו שכתב היראים (סי' ק"ז) בנוגע תקיעת שופר, וז"ל: 'ובהארכת תקיעתו יותר מכשיעור, אין בזה חילול יו"ט כל זמן שהוא עסוק ולא פירש מן התקיעה, כדתניא במילה בשבת, דכל זמן שהוא עסוק במילה, חוזר אפי' על ציצין שאין מעכבין. (גליוני הש"ס שבת כא:).

נס חנוכה. מה שהקשו דלמה הוצרך הנס של השמן, הרי טומאה דחוויה בציבור. ונראה דכיון דהיה אז חנוכה הבית (ע' מהרש"א שבת כא: בחידושי אגדות), וכדמוכח ממאי דקרינן בחנוכה פרשה של קרבנות הנשיאים, לכן כיון דחנוכה היא דבר התחליי וראשיי לכל הבא אחריו, לכן הוצרך שיהיה בט הרה גמורה לא בדחיית טומאה. וזהו ג"כ מה שמבואר בבעלי התוס' (פ' שמיני עה"פ בקרובי אקדש) דכהן הדיוט ביום שנמשח לעבודה אסור בטומאת קרובים ככהן גדול, ע"ש. והטעם ג"כ כנ"ל, דכיון דהוא חינוכו והתחלתו לכן צריך שיהיה בטהרה לגמרי וכנ"ל. וע"ע חידושי הר"ן (ר"ה יג. ד"ה מהיכן הקריבוהו) שכתב, דאע"ג דעומר כשר גם מעבר הירדן, מ"מ כיון דמצוותו לכתחלה מיהודה, אין נראה לומר שעומר ראשון היה שלא כמצוותו ע"ל. והכוונה ג"כ כנ"ל, דכיון דהיה ראשון, לכן הוא שורש לכל הבא אחריו.

לזכות מ.ב.ו. ד"ר ש.ה.ל.צ.ה.ה.כ"ע

וכל אשר הוא עושה ה' מצליח בידו. לכאורה תיבת 'הוא', ו'בידו' כמותרים, דהול"ל 'וכל אשר עושה ה' מצליח'. ונראה דהכוונה, שפוטפר מסר 'בידו' דבר שאחרים היו נכשלים, ולא היו מצליחים, אבל כשמסרו ביד יוסף היה מצליח, וזה שאמר דכל אשר 'הוא' עושה, היה מצליח, כיון שדבר זה נמסר 'בידו'.

איך חפץ יעקב להתענג בעוה"ז, ועוד, דע"י שר בעוה"ז ינוכה השכר בעולם הנצחי. ויש לומר דע"י שטוב לצדיק, נתקדש שם שמים ומקבל עוד שכר על זה, כמו שפירשו הפסוק 'אל תירא אברם אנכי מגן לך שכר הרבה מאד', כלומר שלא יירא אברהם יען שניצל ע"י נס, וקיבל שכר בעוה"ז, וינוכה מזכותיו, כי ע"י נס זה נתקדש שם שמים, וזה שאמר הכתוב דמה ש'אנכי מגן לך', עיד"ז 'שכר הרבה מאד', כי נתקדש שם שמים על ידך. וזה הכוונה מה שרצה ליעקב לישב בשלוח בעוה"ז, כדי שיתקדש עיד"ז שם שמים בעולם. אבל לפעמים ע"י שנראה גודל הבטחון והסבלנות אשר מקבל הצדיק היסורים, בזה נתגדל יותר שם שמים, כאשר אמרו חז"ל עה"פ 'ה' צדיק יבחן', הקב"ה אינו מנסה הרשעים רק הצדיקים. ולכן בא עליו רוגזו של יוסף, כי עיד"ז יותר יתקדש שם שמים.

לזכות מ.ב.ה.פ. לעשירות והצלחה בכל מעשי דיו

ויהי כדברה אל יוסף יום יום וגו' ולא שמע אליה. וגו' שמעתי בשם הגאון ר' גרשון אב"ד דקאלאמיא ז"ל, דדרכו של יצה"ר להסית בהרבה דברים, כשם שהרמאי משבח ומהלל בהרבה דברים שחורתו אשר לא שוה באמת, משא"כ המוכר אשר רוצה למכור דבר שהוא שוה בעצם, לא ידבר ויסית ביותר. וכן יוסף היה מסופק אם יצר הטוב או יצה"ר מסית בו, כי היא הראתה לו באיצטגנינות שעתידי לצאת משניהם רוע קודש, אך ע"י שדברה אליו 'יום יום', לכן הבין שזה בא מצד יצה"ר, דשקר נפישין מילייחו ומסית ביותר, ולכן 'ולא שמע אליה'.

ויהי כהיום הזה ויבא הביתה לעשות מלאכתו. פליגי בגמ' (סוטה ל"ו) אם מלאכתו ממש, או לעשות צרכיו עמה, אלא שנראה לו דמות דיוקנו של אביו. ובזוהר אמרו: לעשות מלאכתו לאשתדלא באורייתא ולמעבד פקודי דאורייתא. ונראה דאלו ואלו דברי אלקים חיים, דאמרו חז"ל 'אם פגע בך מנוול זה משכהו לבהמ"ד', וגם אמרו 'יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ שיגיעת שניהם משכחת עון'. והכי נמי כאשר ראה יוסף כי יצרו מתגבר עליו [לעשות מלאכתו והיינו צרכיו עמה], אז התחיל לעסוק בתורה, ואח"כ למלאכה,

והיינו לעיין בחשבונות (ע' תרגום אונקלוס ותרגום יונתן), כדי לסקל הרהורי עבירה ממנו. אבל אח"כ 'ותתפשהו בבגדו', דמצאה בו תפיסה, כמו דאמרו 'עבירה גוררת עבירה', כי הלך בבגד מיופה, אבל אם לא הלך בסלסול שער ומלבושי נכר, אז לא היה לה תפיסה בו, וזה הלשון 'בבגדו', ולא 'מלבושו', כי 'בגד' הוא מלשון 'בגידה', כי עזב דרכי אבותיו בבגדיו ותהלוכתו, לכן היה יש לסטרא אחרא תפיסה בו, ומצאה פתח חטאת לאמר 'שכבה עמי'. ואז עשה יוסף חשבון הנפש, ובא לו דמות דיוקנא של אביו, להזכירו כאשר אביו הלך אצל לבן ועשו, הוא הלך בזקן ופיאות ומלבושי יהדות, על כן עבר בנסיון עד 'ויבא יעקב שלם', 'שלם' ר"ת 'שם לשון מלבוש'. אך הוא נאחז בלשונו ובגדו בסבך ערות מצרים שמסוכן, על כן 'ויעזב בגדו בידה וינס ויצא החוצה', דגמר בלבו מעתה אשובה אל מקומי הראשון להיות איש עברי כדמותו וצלמו כאשר למדתי מבית

דו"פ

כרך נוסף בסדרת

חידושי רבינו חיים הלוי

על הרמב"ם

עם מורשת הגר"ה

כרך שני

מכון מורשת הגר"ה

כרך חדש

כולל מבוואר, עיונים, עיונים, כותרות, מוקדמות ומילואים

מחיריה מושקעת ומורחבת

... ..

מכרך זה תופיע:

- הלכות חמץ ומצה • נדרים • שמיטה
- יובל • ביאת משה • המזרחי ומוסרין

... ..

כרך שלישי - נמצא כשלישי עתידיה

... ..

מכון דו"פ

מחיריה שניה כרך הראשון

שתקבל בחיבה יתירה בעולם התורה

כולל הלכות:

- תפילין • שבת • יבום והליצה •
- מאכלות אסורות • תרומות • קרבן
- ספח • מעילה

להשיג בכל חנויות הספרים המוכרות

הפצה ראשית

בארץ: ספרית - אודיס נטל • בח"ל: עם הספר - לעווין

מכון מורשת הגר"ה • moresheshagrath@gmail.com

ספר מנחה חדשה להרה"ק רבי ברוך פנחס מסקאליא זי"ע

שכתב בהקדמת הספר בזה"ל:

ואקוה לה, מי שיחזיק ספר זה בביתו ובפרט מי שילמוד בו, כי זכות של תיבת "בראשית ברא" יגן עליו שיהיה לו רפואה לכל אבריו, כי "ברא" לשון רפואה. וזכות אבותי הקדושים יגן עלינו ועל כל ישראל, שירפא לכל גופינו ויסלח לכל עווננו, וישלח ברכה והצלחה בכל מעשה ידינו.

בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ. נ"ל בעז"ה לחבר סיום התורה עם תחלתה. כי התורה הקדושה מסיימת ב"ל ומתחלת ב"ב - אותיות **לב ראשית**, פי' ליחד הלב בראשית, בבחינת "ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך" (זוהר תרומה [דף קסב:]): "לבא ונפשא וממונא כלהו אתאחדן דא בדא, ולבא איהו עקרא ויסודא דכלא", וד"ל. או"י בעז"ה, לחבר סיום התורה עם תחלתה **ישראל בראשית**, כי הנה איתא בספה"ק, כי עיקר החכמה היא היראה כמאמר הכתוב "ראשית חכמה יראת ה'". והנה התרגום (יונתן) [ירושלמי] פירש, [בראשית] "בחוכמתא". וז"ש **ישראל אותיות של יראה**, פירוש מן יראה יבא לבראשית, היינו לבחינת חכמה, וד"ל. (ע' אבות פ"ג מ"ט).

ויבוא הביתה לעשות מלאכתו ואין איש מאנשי הבית שם בבית. הקשו המפרשים איך לא חש יוסף לאיסור יחוד. ויש לומר דהנה יש לדקדק עוד אומרו 'הביתה', ד'הביתה' היינו בית המיוחד לו לעשות מלאכתו, ולכן תרגם אונקלוס 'למידק בכתבי חושבניה, והיינו דנכנס למשרד שלו, ושם אין מקום ביאת הגברת, ולכן לא עלה על דעתו שתבוא לשם.

והנה המפרשים דקדקו מה דכתב 'ואין איש מאנשי הבית שם בבית', דהיה די שיאמר 'ואין איש שם בבית', ותיבות

'מאנשי הבית' לכאורה כמיותרים. ונראה דחז"ל דרשו (שבת נו). מה דכתב בדוד המלך 'וה' עמו', אפשר שכינה עמו ובא למעשה מכוער, ע"ש. הרי דמי ששכינה עמו אי אפשר לו לבא לידי מעשה מכוער, אם לא כדוד שהעידו חז"ל שלא היה ראוי לאותו מעשה אלא כדי להורות תשובה. ונראה דזה הכוונה כאן 'מאנשי הבית', דרק 'מאנשי הבית' לא היה שם, אבל שכינה הקדושה היתה עמו, ועל כן היה בטוח שלא יבא לידי תקלה ומכשול ח"ו, [ולכן לא חשש לאיסור יחוד].

לזכות מ.ב.פ.ר. להצלחה בכ"ע

זר בהטבת הנרות. הרמב"ם (פ"ט ביא"מ ה"ח) כתב, דזר שדישן מזבח הפנימי והמנורה אינו חייב מיתה, כי זה 'עבודת סילוק', ועל עבודת סילוק אין הזר חייב מיתה. וקשה דהרי בה"ה שם כתב הרמב"ם, דזר המטיב את הנרות אינו חייב מיתה, מפני שהטבת הנרות היא 'עבודה' שישנה אחריה עבודה' והיא הדלקה, ואינה גמר עבודה, וא"כ למה כתב בה"ה כי על דישון המנורה הזר אינו חייב מיתה מטעם שהיא 'עבודת סילוק', הלא דישון המנורה הוא בכלל הטבת הנרות. ולכן נראה שקיים שני סוגי

דישון, וזה מטעם שני דינים שונים שנאמרו במנורה: (א) סוג אחד דישון הוא 'שיורי הפתילות' מן המנורה, וזה מדין מצות דישון, כמו מצות דישון מזבח החצון ודישון מזבח הפנימי, ודישון זה אינו מדין הטבת המנורה בגלל מצות ההדלקה הבאה, רק דישון זה הוא מדין 'מצות דישון', ועל זה אין אחריה עבודה, והא שאין זר חייב עליה מיתה, היינו רק מטעם שהיא עבודת סילוק. (ב) סוג השני של דישון הוא 'סלוק הנרות של זהב וקינוח אפרן', וזהו מדין מצות הטבת הנרות, ואין זו עבודת סילוק משום סלוק וקינוח האפר כמו דישון, רק זה עבודה, משום שתהיה על ידה הטבה בהנרות. והא שאין זר חייב עליה, היינו משום שיש אחריה עבודה, שהרי היא באה להטיב את הנרות בגלל ההדלקה הבאה, ואינה גמר עבודה.

ויש לומר עוד, שאפילו באותו דישון 'שיורי הפתילות' מן המנורה הנעשה משום העבודה של 'מצות דישון', יש באותו דישון גם עבודה של מצות 'הטבת הנרות', כמו שישנה עבודת הטבת הנרות של זהב וקינוח אפרן. ולכן על דישון 'שיורי הפתילות' בעינן תרי טעמי מדוע אין זר חייב עליו מיתה, דנהי שאינו חייב על סלוק 'שיורי הפתילות' אע"ג שעובד עבודה של מצות דישון המנורה, משום שהיא 'עבודת סילוק', אבל ליחייב עליה משום שיש באותו דישון גם עבודה של 'הטבת הנרות'. ולכן בעינן טעמא אחרינא מדוע אינו חייב עליה מיתה אף כי יש בדישון זה גם עבודת 'הטבת המנורה', שהיא עבודה בתיקון הנרות ולא משום סילוק, והיינו משום שהיא 'עבודה' שיש אחריה עבודה' ואינה גמר עבודה, וזה שנקט הרמב"ם שני טעמים אלו. (חזון יחזקאל יומא כד.).

לזכות מ.ב.פ.ר. להצלחה בכ"ע

קושית הב"י. ידוע קושית הב"י למה תיקנו שמונת ימי חנוכה, והלא היה בהפך להדליק יום אחד ולא היה הנס רק שבעה ימים. ותיירץ הב"י שמיד ששפך השמן במנורה, נתמלא הפך בידו. והט"ז תירץ ע"פ הזוהר באלישע שאמר לשונמית 'מה

לכבוד עורך גליון 'מליצי יושר'

ראשית כל, רב תודות על גליון הנפלא, מזוקק שבעתים, בדברים נחמדים, מצדיקי שרפי מעלה, שהבטיחו הבטחות בלי שיעור למי שילמוד או יפרסם דבריהם. והנה מכיון שאתם עוסקים לבאר דברי הגה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זי"ע, בקשתי לבאר לי מה שהביא (פרי צדיק סי' ט"ו שבט) מהחזוה מלובלין זי"ע: 'מנהג ישראל תורה', ואומרים מהרבי הק' הרבי מלובלין צדוק"ל שהוא עצמו תורה, עכ"ל. הנה הדברים סתומים וחתומים, דמה הוסיף החזוה מלובלין, דלא רק דמנהג ישראל תורה, אלא גם 'הוא עצמו תורה', מה הכוונה בזה? תודה למפרע.

תגובת המערכת

מצינו ב' ביאורים בגדר של 'מנהג ישראל תורה': (א) ע"י מנהג ישראל, נעשה מנהג זה תורה. וכמו שכתב בשו"ת בית דינו של שלמה (או"ח סי' י"ז) וז"ל: כל מה שנהגו ישראל, שכינה מסכמת עמהם עכ"ל. (ב) שכן הוא ע"פ תורה מלכתחילה, אלא שנתגלה ע"י מנהג ישראל. וכמו שכתב ביד אליהו (חלק הפסקים סי' כ"ח) וז"ל: מנהג המוסכם אצל כלל ישראל הוא על פי רוח הקודש שהשי"ת הופיע ביניהם וממש כעל פי נביא הנהיגו, עכ"ל. וכ"כ בעל התניא (בסידורו שער הסוכות) וז"ל: אמנם שמה שנכתב בתורה, אין חקר לגדולתו. מ"מ מה שלא נאמר בתורה ונמסר לנו רק בקבלה, גדול ממנו הרבה, והיינו טעמא שלא נאמר בתורה, לפי שזה גדול כל כך עד שאי אפשר אף לצמצמו ולהגבילו לתוך דיבורי התורה. וכמו כן מה שהוא רק מנהג ישראל, הוא גדול עוד יותר מתורה שבעל פה, שזה לא יוכל אף לצמצמו לתוך הקבלה, והוצרכו רק מעצמן לנהוג כן, עכ"ל. ואולי זה כוונת הרבי מלובלין, וכצד השני, ד'מנהג ישראל תורה' אינו דנעשה תורה ע"י המנהג, אלא להיפוך, ד'הוא עצמו תורה', ומזה נעשה המנהג.

והנה איכא חילוק בין 'מצוה' ובין 'תורה', דלאו כל דבר שהוא 'תורה', הוא ג"כ 'מצוה', דתרי"ג מצות וכן מצות והלכות דרבנן הם מעט מזעיר מגוף ה'תורה', וגם 'מצוה' דרבנן, הוא חלק מגוף ה'תורה'. דהגע בעצמך, אטו הלומד מסכת ברכות ומגילה שבעיקר הם דיני דרבנן, וכי נימא שאינו מקיים בזה מצות תלמוד תורה מדאורייתא. דודאי שאינו כן, משום דאע"ג דחובת גברא בנוגע 'מצות' אלו הוא רק מדרבנן, ד'מצות' מגילה היא רק מדרבנן, אבל גוף הדברים הם חלק מתורה שבעל פה - מדאורייתא. ולא גרע מהלומד סתרי תורה ומעשה מרכבה דחשיב לימוד התורה, אע"ג דאין זה מצוה. ולפי צד השני הנ"ל ד'מנהג ישראל תורה' היינו דהוא עצמו חלק מהתורה, ומזה נובע המנהג, ויצא איפוא דמקיים מצות ת"ת כשעוסק ולומד דיני מנהגים. אבל לפי צד הראשון שע"י שנהגו ישראל כך, שכינה מסכמת עמהם להתנהג כך, ואולי אינו נעשה חלק מהתורה, וצ"ע.

קיים המצוה היא בהנרות שיטיבם וידישנם, אבל אכתי אין לנו מצות דישון בהדשן עצמו של המנורה שהדשן בעצמו יחול עליו מצות דישון, כמו מזבח החיצון דאיכא חלות מצוה של הרמה והוצאה בהדשן עצמו ולא בהמזבח, וזה לא מצינו במנורה, דקרא ד'בהיטיבו את הנרות', על הנרות נאמר, ולא על הדשן, ועל זה אתי קרא ד'דשן הדשן', דגם הדשן עצמו של המנורה יש עליו מצות דישון והנחה אצל המזבח, והוי מצוה בגוף הדשן ולא רק בהנרות לחוד.

ג וכ"כ בחידושי מרן ר"ז הלוי (תמידין ומוספין עמ' 80), דיש שני דינים בהטבת המנורה, (א) בנרות דצריכים הטבה, וזה הוי עבודה וטעון בגדי כהונה, וזה הוא בבוקר. (ב) בגוף השמן והפתילה שנעשו דשן, וזה שייך גם בלילה, ועל זה אין צריכים בגדי כהונה, ודומה לדישון מזבח דאין צריך בגדי כהונה. וז"ל: שני דינים איכא בדישון המנורה, ותרווייהו צריכן קרא ד'בהיטיבו את הנרות' וקרא ד'דשן הדשן', דאי משום קרא ד'בהיטיבו', אי"כ עיקר מצוה זו היא בהמנורה שצריך לדשנה ולנקותה מהשמן והפתילות, וכלשון הכתוב 'בהיטיבו את הנרות', הרי דעיקר

מוסרי הג"ר אלחנן יוסף הרצמאן זצ"ל

'מבטיח אני להעושים לטובת נשמותי' אלחנן יוסף בן שמואל וצפורה, להתפלל בעדם שיהיה נפקד בכל מה שצריך במהרה די'ן'

יש לזכור, שבזמן שילד נמצא אצל הוריו, אזי חסרונותיו בטלים בששים לעומת המעלות שהוריו רואים בילדם.

אולם כשהוא יוצא לעולם, עלול להיות מצב הפוך, שמעלותיו בטלות בששים לעומת החסרונות שאחרים רואים בו, עליו להיות מוכן שיכול להיות מצב שלא יעריכו אותו בצורה נלהבת, לא יתפעלו מכל מה שהוא עושה, לא יחפו ויסגרו על כשלונותיו.

ידיעה זו תחסן אותו מפני משברים או זעזועים העלולים לבוא מהתייחסות צוננת אליו.

במצב כזה יש להמשיך בשקט ובקור רוח בלי אכזבה בדרכו עד שיבוא יום שיעריכו אותו כפי שהוא באמת, וכמובן שעליו להשתדל לתקן את חסרונותיו בכל יכולתו ולשפר את הצדדים החיוביים שלו ככל האפשר.

לבעוט באותם שאינם מעריכים אותו כפי שהוא מעריך את עצמו, טומן בחובו סכנה, רק ההבלגה והסבלנות תביא אותו למצב המאושר, ולזול כנגד ולזול, חוסר הערכה לבן זוגו כנקמה על חוסר הערכה כלפיו, עלולה להביא לתוצאות הכאובות ביותר.

להרב העורך הגליון 'מליצי יושר'

שלום וברכה.

נתרגשתי מאד בראותי מה שהבאתם בתולדות האבני נזר זי"ע, שהוא היה בעל רגש גדול, ולא היה מסוגל לראות אדם בוכה, ואם קרה דבר כזה, אז הוא התחיל לבכות עמו.

הנה אנכי נסעתי במיוחד לסוכצ'וב לפקוד הציון של האבני נזר זי"ע, ולבקש מלפניו על כמה דברים הנחוצים לי, ובאמצע תפילתי שם, נתרגשתי הרבה, ואמרתי בקול רם לבעל האבני נזר זי"ע: 'באתי כאן לגבות חובי, אני לומד כל שבוע דברי תורתך, והבטחת להיות מליץ יושר, באתי עכשיו לתבוע ממך לקיים הבטחתך', ופרצתי בבכי גדול, ואמרתי כמה פעמים 'אתה צריך לקיים הבטחתך', 'אני רוצה הישועה עכשיו', כך התפללתי כחצי שעה. והנה זמן קצר אחר כך, ראיתי שיניו גדול לטובה בכל העניינים, יש עניינים שנושעת לגמרי, והצרה חלפה ועברה, ויש דברים שראיתי הרווחה ופדות בתוך הצרה.

אני חושב שזכיתי להישועה ע"י בכייתי שם, כי האבני נזר זי"ע בכה עמי ביחד, כמו שהבאתם שכך היה דרכו בחיים.

דרך אגב, איני אומר לרבים מה יש לעשות, אבל שמעתי כי לפעמים יש להתפלל בחזקה, וחוצפה אפילו כלפי שמיא מהניא, כדאמרו בסנהדרין (דף קה.). וכך נהגו בכל הדורות כשנסעו לצדיקים לבקש ישועה, כי הרבה פעמים זכו לישועה רק לאחר שתבעו והפצירו עד בוש מהצדיק שייבטיח הישועה.

בהוקרה רבה

צ.ל. ביתר

יש לך בבית, משום 'דברכתא לא אשתכח באתר רקניא', ולכן כאן ביום א' נשאר במנורה מעט שמן שתחול הברכה עליו ביום ב', וכן בכל הימים. ומוסיפים על דברי הט"ז, שע"פ זה יסד הפייטן 'מנורת קנקנים נעשה נס לשושנים', שנשאר ביום אחד בהקן, כדי שיחול הנס עליו, ולכן 'בני בינה ימי שמונה קבעו שיר ורננים'.

וא"כ לפי זה רואים שהמחבר הפייטן של 'מעוז צור', סבר כמו הט"ז. ואין ידוע לי מי המחבר להביא ראיה מדבריו, אבל אם הוא מהקדמונים אז זהו ראיה עצומה לדברי הט"ז.

והנה על דברי הט"ז משיג בספר אפיקי יהודה, וטוען שדוקא בנס שע"י הצדיקים, אז צריך דבר מה שתחול הברכה עליו. אבל בנס הבא ע"י הקב"ה שבורא יש מאין, יכולה הברכה שתשרה אפילו באתר רקניא, עכ"ל.

ולענ"ד שצודקים דברי הט"ז, דהא במנורה כתוב 'שמן זית זך כתית למאור', ופירש"י: 'כתית, הזיתים היה כותש במכתשת ואינו טוחן בריחים כדי שלא יהא שמרים וכו', והשמן השני פסול למנורה, עכ"ל. וא"כ אנו רואים דיש דינים מיוחדים בשמן הזית של המנורה, דרק השמן הזך כתית והיינו הטיפה הראשונה כשר, אבל השניה פסול למנורה.

וא"כ נלענ"ד שעצם טענת האפיקי יהודה נכון שהקב"ה יכול לעשות נס גם באתר רקניא על יש מאין, אבל במנורה כתיב ששמן המנורה צריך להיות שמן מעץ הזית, והשמן הזך הטיפה הראשונה, וא"כ צודק הט"ז שמתרץ שצריך להשאר מעט שמן ועל זה חל הברכה, דכיון דשמן מעץ הזית גופא נתרבה, לכן הכל נחשב שמן מעץ הזית, וכשר למנורה, דהא כל הבריאה הנוולד והצומח זהו מחומר ממה שהיה כבר מקודם.

אבל אם הפח שמן היה ריק לגמרי, והקב"ה עשה נס ונתמלא עוד פעם שמן, זהו כבר בריאה חדשה, וא"כ זהו לא השמן שכשר להדלקת המנורה, ולכן היה מוכרח להשאר קצת, וזהו כמו השמן דמעשה אלישע והשונמית שזהו יש מנמצא.

מאמר מספר צפנת פענח להרה"ק מופת הדור רבי אליהו גריידיץ זי"ע שכתב

דמסוגל מאמר זה להינצל מאויבים

זו"ל: וכפי הזריעה (-לכוין בתפילה הכוונות שכתוב במאמר זה) יש לילך בטח שכן יהיה בעזרת השי"ת הצמיחה מזה. ואולי יהיה סיעתא דשמיא שיהיה עוד הרבה תועלת יותר ממה שאני משער, ויקוים בזה כעין מה דכתיב 'ויזרע יצחק בארץ ההוא וימצא בשנה ההוא מאה שערים ויברכהו ה'.

[אות י']: וגם אברהם אבינו ניצל מאור כשדים בשם זה של 'אהיה', כמו שכתב המג"א (סימן נ"א בשם הכוונות). לכוין בר"ת של 'אתה הוא ה' אלקים' [דזה הר"ת של השם 'אהיה']. זו"ל שער הכוונות (דף יח): צריך לקום מעומד מן 'ויברך דוד וכו' עד אתה הוא האלהים אשר בחרת באברהם ועד בכלל, להיות כי שם 'אהיה' רמזו בר"ת 'אתה הוא ה' האלקים', וכל 'אהיה' הוא ב'כתר', ולכן צריך לקום מעומד עד סוף ארבעה תיבות הנזכרים בלבד, עכ"ל. ואמנם נזכר שם זה [של 'אהיה'] באברהם אבינו, בזמן שעדיין היה שמו 'אברהם', להצילו בעת צרה בשם זה של 'אהיה'. [ז"ל הג"ר שלום מאיר ולך בהגהותיו כאן: דשם 'אברהם' רומזת לה' חסדים, משא"כ שם 'אברהם' מורה לשליטת הדינים, וצריך הצלה מהם בשם 'אהיה', (ע' עץ חיים היכל ו' שער ל"ח פ"ב)]. ובעזה"י ביררתי לנכון (בגליון העץ חיים היכל ו' שער ב'), שעיקר כח שם זה 'אהיה' נמסר ליעקב אבינו, והוא בקוצו של יו"ד של 'יעקב', כמו בשם הוי"ה ב"ה, שהכתר שנקרא 'אהיה', הוא בהקוצו של יו"ד.

ובזה מובן מה שאמרו (בר"ר סג:ב): ר' שמואל בר רב יצחק אמר, אברהם לא ניצל מכבשן האש אלא בזכות של יעקב, שנאמר 'לכן כה אמר ה' אל בית יעקב אשר פדה את אברהם', יעקב פדה את אברהם, ע"כ. כי זה הראה לו הקב"ה במה דכתיב 'והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה', ד'השמימה' הוא עד הכתר, שהוא התחלת שמים דאצילות. לזה לא נאמר 'השמים', רק 'השמימה', [לרמז על התחלת שמים דאצילות], וגם 'ארצה', כך הוא, [דלכן לא כתיב ארץ, רק 'ארצה', לרמז] עד תוך עומק הארץ, שיעקב מברח מקצה אל קצה, מסוף עולם עשייה (-ארצה), עד ראש עולם אצילות השורש (-השמימה), שמבואר ענינו בעץ חיים (היכל ז' פ"א), ומכוננו הוא ב'תפארת', אברהם ב'חסד', ויצחק ב'גבורה'. ועל זה נאמר ונקומה ונעלה בית אל ואעשה שם מזבח לאל העונה אותי ביום צרתי, והיה השקפת מחשבתו של יעקב באמרו 'האל', לשם 'אהיה', שבו הכחות כולם, ולו אל לפרנס כל התשעה ספירות, וראה יעקב אבינו אז שם 'אהיה' בכל מילואיו, [והיינו כל המילואים של אות ה': 'הא', 'הי', 'הה'], שבו עשר אותיות 'ד'אלף הא יוד הא', הן עשר אותיות], והם שליבותיו של הסולם, ומספרו [של השם 'אהיה' הוא] כ"א, א"כ המספר והמפקד (-מנין) של 'אהיה' הוא 'אל', [דמספר של 'אהיה' הוא כ"א, וביחד עם העשר אותיות של 'אלף הא יוד הא', בגימטריה ל"א, וזה השם 'אל']].

והנה אמרו (ברכות סד): מאי דכתיב (תהלים כ') 'וענן ה' ביום צרה ישגבך שם אלהי יעקב', 'אלהי יעקב', ולא 'אלהי אברהם ויצחק', מכאן לבעל הקורה שינסך בעביה של קורה. ופירש"י זו"ל: שיאחז בעובי הקורה - אם בא לטלטלה ממקום למקום לתתה בבנין, [דדרך ארץ הוא שבעל הקורה, יגביה את צדה העבה שהוא יותר כבד, ויניח לנושא עמו לשאת בצד הדק של הקורה שהוא קל], וכלומר, יעקב שכל הבנים שלו וטרח בגידולם, יבקש עליהם רחמים, עכ"ל. ונראה דאפשר לכוין באמירת תהלים בפסוק 'ישגבך שם אלקי יעקב', [כשמתפלל שיענה אותו הקב"ה] ביום צרה, להשם של 'אהיה', שהוא המציל בעת צרה. [וזה יש לכוין מלבד הכוונה] שפירש"י דלהכי אמרינן 'אלקי יעקב', דהוי העיבוי שבקורה. ולא ניתן כח זה [של שם 'אהיה'] רק ליעקב אבינו שהיה מלא בצרות, והיה צריך לזה יותר מאברהם ויצחק, ויובן בזה מדוע לא נאמר 'ישגבך אלקי יעקב', מה תיבת 'שם', אך הורה השם המשביר הגדול [שהוא שם 'אהיה'], שהוא כח האלקי של יעקב, ותיבת 'ישגבך' הכוונה שלא יהיה בכח הצרה להכניע אותך, [דזה הכח של שם 'אהיה', אהיה עמם בגלות זו להחזיק מעמד]. [המשך בשבוע הבא].